

УДК 316.346.32 (477)

*Шпорталюк О. В., здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «Магістр»,
Мацішина І. В., канд. політ. наук, доцент,
доцент політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ОЦІНКА РІВНІВ МОЛОДІЖНОЇ АКТИВНОСТІ ВІННИЧЧИНИ: ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЕЙ УЧАСТІ

Анотація. У дослідженні здійснено аналіз рівнів молодіжної участі представників консультативно-дорадчих органів Вінницької області на основі моделі участі Лаури Ланді. Проаналізовано якість участі за компонентами «простір», «голос», «аудиторія» та «вплив», що дало змогу охарактеризувати сучасний стан молодіжної активності в регіоні. Результати відображають сучасний стан молодіжної активності й визначають напрями вдосконалення регіональної молодіжної політики.

Ключові слова: молодь, молодіжна політика, участь молоді.

Вступ. У сучасних воєнних умовах важливим фактором розвитку суспільства є активна громадянська позиція молодого покоління. Українське суспільство потребує розвиненої, високоосвіченої, соціально активної та свідомої молоді, яка є вектором змін у своїх громадах. Саме від молоді залежить успішність реалізацій реформ та сталість демократичних інститутів, що, своєю чергою, визначає довіру до влади. Саме тому доцільно оцінити ступінь і якість залучення молоді на основі моделей участі, що дають змогу визначити не лише формальний, а й змістовний характер її впливу.

Аналіз наукових досліджень показує, що проблема розвитку молодіжної активності та забезпечення участі молоді у публічному управлінні залишається актуальною для сучасної України. Так О. М. Чальцева підкреслює, що ефективне проектування публічної політики неможливе без реальної громадської участі [1]. Т. Клибанівська, Г. Шульга та Л. Коломієць розглядають молодіжні ради як важливий інструмент місцевого розвитку [3]. В.В. Кривошеїн та М. В. Примуш акцентують на тому, що молодіжна політика є механізмом соціальних ліфтів, який сприяє професійному зростанню та громадянській активності молоді [2]. І. Єрмоленко висвітлив посилення рівня участі молоді, як пріоритетного напрямку молодіжної політики [4]. Однак питання рівня участі молоді на обласному рівні залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює актуальність цієї роботи.

Виклад основного матеріалу. Рівень молодіжної участі є важливим показником стану демократичного розвитку регіону, який відображає ступінь залученості молоді до процесів формування та реалізації публічної політики. У Вінницькій області поступово формується цілісна мережа суб'єктів молодіжної політики, яка поєднує зусилля органів влади, інститутів громадянського суспільства та представників бізнесу.

Основу законодавчої бази реалізації молодіжної політики становить Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [5] та Національна молодіжна стратегія до 2030 року [6]. На регіональному рівні реалізація державної моло-

діжної політики у Вінницькій області здійснюється відповідно до положень Обласної цільової соціальної програми «Молодь Вінниччини» на 2021–2025 роки [7].

Вищезазначені документи створюють підґрунтя для реалізації молодіжної політики у Вінницькій області. З метою розуміння їх ефективності, у цій роботі було проаналізовано рівні молодіжної активності за моделлю Лаури Ланді – концептуальною рамкою, що оцінює якість участі молоді через чотири компоненти: простір, голос, аудиторію та вплив [8]. Детальніше їх взаємозв'язок можна спостерігати на рис. 1.

Рисунок 1 – Модель участі Ланді (Lundy's Voice Model Checklist) щодо залучення дітей і молоді [8]

Перший компонент – простір – означає надання безпечного та інклюзивного середовища для вираження поглядів молоді. На практиці це реалізовується через розгалужену мережу фізичних і цифрових молодіжних просторів, у яких молоді люди можуть вільно висловлювати думки, обговорювати ідеї та ініціювати власні проєкти.

Станом на жовтень 2025 року у Вінницькій області функціонує 25 молодіжних просторів [15] у різних громадах. Останнім відкрився простір «Квадратура» у Літинській громаді. Створення таких локацій стало можливим завдяки проєкту ВОМЦ «Квадрат» – «63 квадрати» [13] та «ВідНОВА:UA» [14].

У місті Вінниця, за даними Асоціації молодіжних центрів України, діє чотири молодіжних центри [9]. Найвідомішим прикладом є Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат», діяльність якого сприяла появі інших подібних прос-

торів. До молодіжної інфраструктури міста також належать креативний простір «Level 80», HUB «Місто змістів» та Донецький обласний дитячо-молодіжний центр, які виконують спільну місію – надання молоді безпечного місця для самореалізації. Отже, компонент «простір» у Вінниччині має високий рівень розвитку та забезпечує територіальну доступність можливостей для молоді.

Другий компонент – голос – відображає можливості молоді висловлювати свою думку та впливати на рішення через різні форми представництва. Яскравим прикладом цього є молодіжні ради. За даними Міністерства молоді та спорту України, станом на 2025 рік у Вінницькій області функціонує 35 молодіжних рад місцевого рівня [12]. До того ж в області діє три молодіжні консультативно-дорадчі органи обласного рівня – Учнівська рада Вінниччини [16], Студентська рада Вінниччини [17] та Молодіжний конгрес Вінниччини [18], які забезпечують зв'язок між молоддю та владою.

Ще одним прикладом реалізації «голосу» став форум «Молодь НЕ поза політикою», організований Молодіжним конгресом Вінниччини спільно з ГО «Політичний центр» та «Спілкою молодіжних організацій Вінниччини» [10]. Форум став платформою для прямого діалогу молоді з представниками влади, зокрема з народною депутаткою України Іриною Борзовою, щодо розвитку громад і шляхів впливу на управлінські рішення. Саме тому можна зробити висновок, що у регіоні спостерігається тенденція до посилення голосу молоді через інституційні механізми представництва.

Третім компонентом моделі Ланди визначається аудиторія. Ця складова має забезпечити готовність влади почути та врахувати позицію та бажання молоді під час ухвалення управлінських рішень. У цьому контексті важливу роль відіграє Молодіжний конгрес Вінниччини (МКВ) – консультативно-дорадчий орган під керівництвом Голови Вінницької ОВА, який об'єднує представників молодіжних рад, громадських організацій, учнівського та студентського самоврядування.

Відповідно до Положень [20], члени МКВ адвокатують молодіжні питання, консультують молодіжні ради місцевого рівня, подають пропозиції до ОВА – прикладами діяльності є розробка стандартів для Молодіжних рад та проведення навчання для молоді «Прокачана молодіжна рада – розвинена громада» [19]. Така співпраця формує стійкий комунікаційний канал між молоддю та владою, що сприяє підвищенню довіри й ефективності взаємодії.

Вплив – четвертий компонент моделі Лаури Ланді, демонструє, наскільки позиція молоді реально враховується у процесах ухвалення рішень і призводить до конкретних змін на місцевому рівні.

Високий рівень цього компоненту підтверджує проведення 8-го обласного молодіжного форуму «Вінниччина молодіжна: ініціою та дій» [11], під час якого молодіжні ради, учнівське та студентське самоврядування області напрацьовували пропозиції до майбутньої обласної програми «Молодь Вінниччини: покоління стійкості – 2030».

Такий формат забезпечує реальну участь молоді в політичних процесах на регіональному рівні, демонструючи практичну реалізацію принципу «Нічого для молоді без молоді!».

Висновки. Проведений аналіз молодіжної участі за моделлю Лаури Ланді свідчить, що наразі спостерігається позитивна динаміка розвитку інституційних та громадянських форм участі молоді. Усі чотири компоненти – простір, голос, аудиторія, вплив – продемонстрували їх практичну реалізацію.

Загалом, рівень молодіжної участі у Вінницькій області можна охарактеризувати як середньо-високий: участь молоді є не лише формальною, а й змістовно. Саме тому з метою забезпечення сталості створених ініціатив важливим є поглиблення партнерств між владою та молоддю, розширення механізмів їх взаємодії та підтримка комунікаційних платформ на місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Чальцева О. М. Роль громадянського суспільства у проєктуванні публічної політики в Україні. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки*. 2021. № 5. С. 102–107. DOI: 10.31558/2617-0248.2020.5.10.
2. Кривошеїн В. В., Примуш М. В. Соціальні ліфти як механізм реалізації державної молодіжної політики. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія: Політичні науки*. 2021. URL: <https://r2.donnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/903b5ddb-240e-4965-9efd-b35d436f8309/content>
3. Клибанська Т., Шульга Г., Коломеець Л. Особливості діяльності молодіжних рад територіальних громад в Україні. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2022. № 2(9). DOI: 10.31499/2618-0715.2(9).2022.267354.
4. Єрмоленко І. Молодіжна політика: сутність та основні моделі реалізації. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2023. Т. 26, № 4. С. 51–56. DOI: 10.15421/172374.
5. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 № 1414-IX: станом на 13 лип. 2025 р. *Рада. Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
6. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року: Указ Президента України від 12.03.2021 № 94/2021. *Рада. Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
7. Про Обласну цільову програму «Молодь Вінниччини» на 2021–2025 роки: рішення Вінницької обласної ради від 29 січня 2021 року № 31. URL: <https://vinrada.gov.ua/upload/files/8Sklikannya/4Ses/31.pdf>
8. Laura Lundy. The Lundy Model of Child Participation. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/lundy_model_of_participation_0.pdf
9. Молодіжні центри України: Вінницька область. *Асоціація молодіжних центрів України*. URL: <https://youthcenters.net.ua/vinnytska-oblast/>
10. «Молодь НЕ поза політикою». *Вінницька обласна військова адміністрація*. 2025. URL: <https://www.vin.gov.ua/dep-smp/73221-molod-ne-poza-politykoiu>
11. Нічого для молоді – без молоді. *Вінницька обласна військова адміністрація*. 2025. URL: <https://www.vin.gov.ua/dep-smp/73047-nichoho-dlia-molodi-bez-molodi>
12. Міністерство молоді та спорту України. Аналіз утворення молодіжних рад в Україні станом на грудень 2024 року. URL: <https://mms.gov.ua/news/analiz-utvorennia-molodizhnykh-rad-v-ukraini-stanom-na-hruden-2024-roku>
13. Проєкт «63 квадрати». *Вінницький обласний молодіжний центр «Квадрат»*. URL: <https://www.kvadrat.vn.ua/63kvadraty/>
14. Громадська організація «ВідНОВА:UA». URL: <https://vidnova.org.ua>
15. У Тиврові запрацював простір для молоді. *Вінницька обласна рада*. 2015. URL: <https://vinrada.gov.ua/u-tivrovi-zpracjuvav-prostir-dlya-molodi.htm>
16. Розпорядження № 948 від 29 грудня 2021 року «Про затвердження Положення про Учнівську раду Вінниччини». *Департамент гуманітарної політики Вінницької обласної дер-*

жавної адміністрації. URL: <https://vin.gov.ua/departament-humanitarnoi-polityky-oblderzhadmi-nistratsii/menu-doradchi-orhany/836-uchnivska-rada/50745-rozporiadzhennia-948-vid-29-hrudnia-2021-roku-pro-zatverdzhennia-polozhennia-pro-uchnivsku-radu-vinnychchynu>

17. Студентська рада Вінниччини. *Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької обласної державної адміністрації*. URL: <https://www.vin.gov.ua/dep-smp/molodizhna-polityka/581-studentska-rada-vinnychchynu>

18. Молодіжний конгрес Вінниччини. *Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької обласної державної адміністрації*. URL: <https://vin.gov.ua/dep-smp/molodizhna-polityka/1072-molodizhnyu-konhres-vinnychchynu-main>

19. У Вінниці успішно пройшов воркшоп «Прокачана молодіжна рада – розвинена громада». *Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької обласної державної адміністрації*. URL: <https://vin.gov.ua/dep-smp/molodizhna-polityka/1068-oblasni-zakhody/71763-u-vinnytsi-uspishno-proishov-vorkshop-prokachana-molodizhna-rada-rozvyvna-hromada>

20. Розпорядження № 21-р від 31 березня 2025 року. *Вінницька обласна державна адміністрація*. URL: <https://www.vin.gov.ua/oda/normatyvno-pravovi-dokumenty/77-rozporiadzhennia/997-rozporiadzhennia-2025-rik/69586-rozporyadzhennya-21-r-vid-31-bereznia-2025-roku>